

Nr 12.

Av herr **Petrén**, *angående ändrade grunder för statsbidrags utgående till uppfostringsanstalter för fallandesjuka barn.*

Enligt Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse angående anslag av allmänna medel åt uppfostringsanstalter för sinnesslöa barn och åt arbetshem för sinnesslöa den 13 juni 1908 utgår (till uppfostringsanstalt för icke fallandesjuka sinnesslöa barn, vilken av landsting eller stadsfullmäktige i stad, som ej i landsting deltagar, anordnas samt står under inseeende av en utav landsting eller stadsfullmäktige utsedd styrelse, för varje lästermin ett understöd av 125 kronor för vart och ett vid lästerminens början intaget barn, som i anstalten eller på dess bekostnad njuter underhåll, och ett understöd av 62 kronor 50 öre för varje annat i anstalten intaget barn, som från lästerminens början deltagit i undervisningen samt) till *enskild uppfostringsanstalt för sinnesslöa barn* (däri inbegripna även blinda sinnesslöa) för varje lästermin ett understöd av högst 125 kronor för vart och ett i anstalten vid lästerminens början intaget barn, som i anstalten eller på dess bekostnad njuter underhåll, och högst 62 kronor 50 öre för varje annat i dylik anstalt intaget barn, som från lästerminens början deltagit i undervisningen.

Såsom villkor för åtnjutande av oförmälda understöd är i samma nådiga kungörelse bl. a. föreskrivet, att sinnesslö, som lider av konvulsioner eller fallandesot, ej får intagas i anstalt för icke fallandesjuka sinnesslöa, varemot i anstalt för fallandesjuka sinnesslöa endast med fallandesot eller konvulsioner behäftade sinnesslöa få intagas. För fallandesjuka sinnesslöa barn finnas nu i vårt land tvenne uppfostringsanstalter, nämligen Margaretahemmet utanför Stockholm och Vilhelmsro vid Jönköping, båda enskilda, anordnade av för ändamålet stiftade föreningar. Dessa

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 3 saml. 7 häft. (Nr 12—13). 1

tvenne uppfostringsanstalter äro alltså avsedda för med epilepsi behäftade barn, som *därjämte* äro sinnesslöa. Enligt vad jag vid mina besök å dessa anstalter inhämtat, har det emellertid understundom inträffat, att hit inkommit barn, vilka — om de också varit något efterblivna eller visat andra egenheter, såsom vanart, den för fallandesjuka personer så vanliga lättretligheten, o. s. v. — dock knappast kunnat betecknas som i egentlig mening sinnesslöa, ja, vid mitt senaste besök å Vilhelmsro fann jag där en förlidet år intagen 12-årig gosse, som syntes hava fullt normal förståndsutveckling och endast på grund av sina anfall blivit hitsänd, då dessa hindrat hans skolgång; de påkommo nämligen ganska ofta och den väg han hade till skolan var ganska lång, »tog 1 timme eller 1 1/2, då han under vägen fick anfall.»

Dylik erfarenhet har fäst min uppmärksamhet på, huru otillfredsställande det är ordnat för de *icke sinnesslöa epileptiska* barnens skolgång. Så långt möjligt är få dessa väl gå till de vanliga skolorna, å vilkas övriga elever emellertid bevittnandet av svårare epileptiska anfall icke sällan har en ogynnsam inverkan, enligt vad som från pedagogiskt håll blivit mig upplyst. Där anfallen påkomma mera tätt, blir skolgång naturligtvis icke möjlig. Enligt vad jag inhämtat söker man i Stockholm bereda sådana barn undervisning i hemmen. Även om nu en sådan anordning är möjlig i städerna, låter den sig naturligtvis i allmänhet icke genomföra å landsbygden, i all synnerhet icke i sådana trakter av vårt land, som äro mera glest befolkade. Då nu dessa icke sinnesslöa epileptiska barn väl icke i allmänhet anses tillhöra uppfostringsanstalterna för med epilepsi behäftade sinnesslöa barn och dessa anstalter i varje fall icke äro berättigade till understöd för icke sinnesslöa barn, blir följden naturligtvis ofta den, att just sådana epileptiska barn, vilka till sin förståndsutveckling äro normala eller mindre efterblivna, bli utan nödig undervisning, medan möjlighet för erhållande av sådan är beredd för de mera efterblivna, de sinnesslöa, i det att specialanstalter för sådana finnas. Ett dylikt sakernas tillstånd måste emellertid betecknas som i hög grad irrationellt, då väl tvärtom just de högre stående bland de epileptiska barnen i första hand borde få komma i åtnjutande av undervisning och utbildning.

Frågan är emellertid nu, på vad sätt detta önskemål bäst kan bli förverkligat. A priori kunde det ju synas riktigast, att det anordnades en särskild uppfostringsanstalt för sådana epileptiska barn, beträffande vilka fallandesjukan icke är förenad med sinnesslöhet. Vare sig det nu gällde att få en särskild förening till stånd för denna uppgifts åtagande eller att söka

utverka anslag av det allmänna till en sådan anstalts upprättande, skulle det emellertid med all säkerhet dröja åtskilliga år, innan en anstalt av nämnd art stode färdig att börja sin verksamhet. Mera praktiskt synes mig därför vara att helt enkelt ordna frågan på så sätt, att de nuvarande uppfostringsanstalterna för fallandesjuka sinnesslöa barn (av vilka den ena, Margaretahemmet, inom kort genom nybyggnad, som i dagarna påbörjas, erhåller avsevärt ökat antal platser i skolavdelningen och den andra, Vilhelmsro, gjort underdånig framställning om statsbidrag till ny, rymligare skolbyggnad) tillerkännas understöd jämväl för icke sinnesslöa fallandesjuka barn. Några olägenheter av att sålunda å samma anstalt till vård och uppfostran mottaga såväl sinnesslöa som icke sinnesslöa epileptiska barn, mellan vilka grupper ju för övrigt övergången är fullständigt flytande, torde icke behöva befaras, när fördelningen av barnen till såväl undervisning som sovlokaler sker med hänsyn till de olika grader av förståndsutveckling de förete. Sålunda kan nämnas, att de i mindre grad efterblivna barn, jag hittills påträffat å uppfostringsanstalt för sinnesslöa fallandesjuka barn, på intet sätt ha känt sig generade av att vistas här tillsammans med mera utpräglad sinnesslöa barn, ja, den ovannämnde gossen med normal förståndsutveckling förklarade på min fråga, att han trivdes mycket väl å anstalten och gärna ville stanna å densamma samt icke önskade återvända hem annat än för besök under ferier, men icke för att i sockenskolan fortsätta sin skolgång. Jag måste erkänna, att jag vid sådant förhållande icke hade hjärta att förordna om denne fallandesjuka gosses utskrivning från anstalten, så mycket mer som hans föräldrar äro fattiga torpare med en talrik barnskara. Mitt förslag går alltså ut därpå, att icke sinnesslöa fallandesjuka barn, vilka på grund av sina anfall icke kunna bevista de vanliga skolorna, få mottagas uti de hittills allenast för sinnesslöa fallandesjuka barn avsedda uppfostringsanstalterna under samma villkor som dessa. Skulle emellertid framdeles någon uppfostringsanstalt för uteslutande icke sinnesslöa fallandesjuka barn komma till stånd, bör densamma naturligtvis vara berättigad till motsvarande understöd.

Slutligen må här framhållas, hurusom det just nu är lämpligaste tidpunkten för den ändring uti grunderna för statsbidrags utgående till uppfostringsanstalter för fallandesjuka barn, som kan anses önskvärd, då Kungl. Maj:t till denna riksdag gjort framställning om höjning uti nu utgående statsbidrag till sinnesslöanstalternas arbetshem, vadan — i händelse denna nådiga framställning vinner riksdagens bifall — Kungl. Maj:t har att innan årets slut utfärda ny kungörelse angående anslag av allmänna

medel åt uppfostringsanstalter för sinnesslöa barn och åt arbetshem för sinnesslöa.

På grund av vad sålunda blivit anført får jag hemställa,

att riksdagen ville besluta, att uppfostringsanstalter för fallandesjuka barn måtte jämväl för *icke sinnesslöa* barn erhålla det understöd, som enligt ovan nämnda, nu gällande bestämmelser utgår för å sådan anstalt intagna *sinnesslöa* barn.

Stockholm den 26 maj 1914.

Alfred Petré.
